

เวทีอภิปราย

หัวข้อ กระบวนการยุติธรรม สิทธิชุมชน กับนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน

วันจันทร์ที่ 9 พฤษภาคม 2559 เวลา 09.00 – 16.00 น.

ห้องประชุมบุญชู โรจนเสถียร ชั้น 3 อาคารอเนกประสงค์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

หลักการและเหตุผล

การต่อสู้เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม สิทธิชุมชน และสิทธิในการจัดการทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นในไทยเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน อันเป็นผลสืบเนื่องจากโครงการพัฒนาทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กของรัฐและการให้สัมปทานทรัพยากรธรรมชาติแก่ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะไม่ว่าจะเป็นกิจการเหมืองหิน เหมืองแร่ การสำรวจขุดเจาะปิโตรเลียม มักขาดการมีส่วนร่วมการตัดสินใจอย่างมีนัยสำคัญจากชุมชนท้องถิ่นและผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการเหล่านี้ ผู้นำชุมชน แกนนำชาวบ้าน และสมาชิกชุมชนที่รวมตัวกันเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ประกอบการปฏิบัติตามโดยยึดหลักสิทธิมนุษยชนและการปรึกษาหารือร่วมกับชุมชนต่างเผชิญกับแรงกดดันจากการทำกิจกรรมเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมและชุมชนของตนเอง นักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ถูกติดตามความเคลื่อนไหวและควบคุมการใช้เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ และเสรีภาพในการรวมกลุ่ม ในหลายพื้นที่ที่แกนนำชาวบ้านตกเป็นเหยื่อการใช้ความรุนแรงข่มขู่คุกคาม บางรายเกิดอันตรายถึงชีวิต โดยหลายๆ ครั้งๆ เจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถนำตัวผู้รับขอขมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้

ในขณะที่หลายชุมชนก็ประสบความสำเร็จในการใช้ช่องทางตามกระบวนการยุติธรรมเพื่อยับยั้งโครงการพัฒนาหรือธุรกิจสัมปทานที่ละเมิดสิทธิของชุมชน แต่ก็ยังมีอีกหลายพื้นที่ที่แกนนำชาวบ้านต้องกลายเป็นจำเลยในคดีแพ่งและอาญาที่ผู้ประกอบการธุรกิจหรือเจ้าหน้าที่รัฐฟ้องร้องคดี

ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งผลโดยตรงต่อการเคลื่อนไหวทำงานของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการปกป้องคุ้มครอง หรือเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำงาน

องค์กรภาคประชาสังคมจึงร่วมมือกับเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นจัดเวทีอภิปรายในหัวข้อ**กระบวนการยุติธรรม สิทธิชุมชน กับนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน**ขึ้นในวันจันทร์ที่ 9 พฤษภาคม 2559 ณ ห้องประชุมบุญชู โรจนเสถียร ชั้น 3 อาคารอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ เพื่อถอดบทเรียนจากการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิทธิชุมชน และแสวงหาแนวทางแก้ไขร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อแก้ปัญหาในการเข้าถึงความยุติธรรมและเสริมสร้างให้กลไกของรัฐปกป้องคุ้มครองการทำงานของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถอดบทเรียน ระบุปัญหาอุปสรรคจากการใช้กระบวนการยุติธรรมในลักษณะที่ยับยั้งขัดขวางการเคลื่อนไหวปกป้องสิทธิชุมชน โดยผู้แทนชาวบ้าน นักกฎหมาย และนักวิชาการ
2. แสวงหาแนวทางแก้ไขร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อแก้ปัญหาในการเข้าถึงความยุติธรรมและเสริมสร้างให้กลไกของรัฐปกป้องคุ้มครองการทำงานของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน

ผู้เข้าร่วม

1. กลุ่มคนรักที่บ้านเกิด จ.เลย
2. กลุ่มรักที่บ้านแหง จ.ลำปาง
3. เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกิจการเหมืองแร่ทองคำ จ.พิจิตร
4. กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี จ.อุดรธานี
5. เครือข่ายพิทักษ์สิทธิชุมชนเขาควหา จ.สงขลา
6. กลุ่มป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่-ผาจันได ต.ดงมะไฟ อ.สุวรรณคูหา จ.หนองบัวลำภู
7. นักวิชาการ นักกฎหมาย ตัวแทนจากองค์กรภาคประชาสังคม
8. ผู้แทนจากศาล และอัยการ
9. สื่อมวลชน และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

องค์กรร่วมจัด

1. มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน (Community Resources Centre Foundation - CRC)
2. โครงการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะด้านทรัพยากรแร่ (Public Policy on Mineral Resources Project – PPM)
3. องค์กรฟอร์ติไฟไรท์ (Fortify Rights)
4. มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLAW)
5. มูลนิธิบูรณะนิเวศ (Ecological Alertand Recovery –Thailand – EARTH)
6. Protection International (PI)
7. โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน - ไอลอว์ (ilaw)
8. โครงการคนรุ่นใหม่เพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม
9. คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists – ICJ)
10. แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (Amnesty International Thailand – AI Thailand)
11. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Puey Ungphakorn School of Development Studies – PSDS)

กำหนดการ

เวทีอภิปราย หัวข้อ “กระบวนการยุติธรรม สิทธิชุมชน กับนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน”
วันจันทร์ที่ 9 พฤษภาคม 2559 เวลา 09.00 – 16.00 น.
ห้องประชุมบุญชู โรจนเสถียร ชั้น 3 อาคารอเนกประสงค์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

ภาคเช้า

- 09.00 – 09.30 น. ลงทะเบียน
- 09.30 – 09.45 น. สารคดีสั้นเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิทธิชุมชน
- 09.45 – 11.20น. หัวข้ออภิปราย “กระบวนการยุติธรรม สิทธิชุมชน กับนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน”
ผู้ดำเนินรายการ ชาญวิทย์ อร่ามฤทธิ์ ผู้ร่วมจัดรายการสภาความคิด 105SmileThailand
วิทยากร
- “ภาพรวมการดำเนินคดีแพ่งและอาญากับชาวบ้านกลุ่มคนรักบ้านเกิด”
สุทธิเกียรติ คชโส นักกฎหมาย ศูนย์กฎหมายสิทธิมนุษยชนเพื่อสังคม
  - “ประสบการณ์ของชุมชนในการต่อสู้เพื่อปกป้องบ้านเจ้าของ”
ผู้แทนกลุ่มคนรักบ้านเกิด อ.วังสะพุง จ.เลย
  - “ข้อสังเกตที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมในการดำเนินคดีกับกลุ่มคนรักบ้านเกิด”
ธีรพันธุ์ พันธุ์ศิริ ทนายความ มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน
  - “ปัญหาอุปสรรคการเข้าถึงความยุติธรรมของนักต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชน”
แสงชัย รัตนเสวีวงศ์ ทนายความ
  - “มุมมองทางวิชาการต่อกระบวนการยุติธรรมและการต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชน”
ดร.จันทรา ธนะวัฒน์นางศ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- 11.20 – 11.50น. ผู้แทนจากเครือข่ายชุมชนที่เคลื่อนไหวเรื่องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมแลกเปลี่ยน
- กลุ่มรักษ์บ้านแหง จ.ลำปาง
  - เครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกิจการเหมืองแร่ทองคำ จ.พิจิตร
  - กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอุดรธานี จ.อุดรธานี
  - เครือข่ายพิทักษ์สิทธิชุมชนเขาควหา จ.สงขลา
  - กลุ่มป่าชุมชนเขาเหล่าใหญ่-ผาจันได ต.ดงมะไฟ อ.สุวรรณคูหา จ.หนองบัวลำภู
- 11.50 – 12.15 ถาม-ตอบ
- 12.15 – 13.15น. ----- พักรกลางวัน -----

ภาคบ่าย

- 13.15 – 13.30น. การแสดงจากกลุ่มคนรักบ้านเกิด จ.เลย
- 13.30 – 15.30น. หัวข้ออภิปราย “กระบวนการยุติธรรมอาญาและการคุ้มครองนักต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชน”
ผู้ดำเนินรายการ สุภาภรณ์ มาลัยลอย ผู้จัดการมูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม
วิทยากร
- “สถานการณ์ปัจจุบันในไทยกับความท้าทายของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนด้านฐานทรัพยากร”
อาจารย์เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
  - “บทบาทของตุลาการในการส่งเสริมคุ้มครองนักต่อสู้เพื่อสิทธิชุมชน”
ผู้แทนจากศาลยุติธรรม

- “บทบาทของอัยการในการส่งเสริมคุ้มครองนักท่องเที่ยวเพื่อสิทธิชุมชน”
ผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุด
- “บทบาทของนักกฎหมายในการส่งเสริมคุ้มครองนักท่องเที่ยวเพื่อสิทธิชุมชน”
ส.รัตนมณี พลกล้า ทนายความ และ ผู้ประสานงาน มูลนิธิศูนย์ข้อมูลชุมชน
- “มาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวเพื่อสิทธิมนุษยชน”
สุธารี วรรณศิริ นักวิจัย องค์การพอร์ติฟายไรท์

15.30 – 15.50น. ถาม-ตอบ

15.50 – 16.00น. คำประกาศปฏิญญาชุมชนเพื่อปกป้องสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

----- ปิดงาน -----